

Hemşirelik Öğrencilerinin Terapötik İletişim Becerilerinin Belirlenmesi

Fiğen DİĞİN¹, Gülçin İŞCAN ATAŞEN², Nilgün DEMİROK³

¹ Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

² Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

³ Bursa Şehir Hastanesi Yüksek Güvenlikli Adli Psikiyatri Hastanesi

Fiğen Dığın: <https://orcid.org/0000-0003-1861-0221>

Gülçin İşcan Ataşen: <https://orcid.org/0000-0001-5907-3448>

Nilgün Demirok: <https://orcid.org/0000-0002-9539-6778>

Özet

Amaç: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerini belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, 7-18 Haziran 2021 tarihinde bir üniversitenin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünde okuyan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 143 öğrenci ile gerçekleştirildi. Araştırma için üniversitenin etik kurulundan ve kurumdan yazılı izin alındı. Çalışma verileri Google Forms üzerinden hazırlanan anket aracılığıyla online olarak toplandı. Veri toplamak için araştırmacılar tarafından hazırlanan "Öğrenci Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Hemşirelik Öğrencileri İçin Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği" kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü 18 yaş ve üstü, %87,4'ünü kadın, %49,7'sinin 3. sınıf öğrencisi olduğu belirlendi. Öğrencilerin %79,7'sinin iletişim veya kişilerarası ilişkiler dersi aldığı ve akademik başarı algı durumlarına bakıldığında %50,3'ünün başarılı olduğunu belirttiği görüldü. Öğrencilerin %44,1'i iyi düzeyde sosyal ilişkilere sahip olduğunu ifade etti. Hemşirelik Öğrencileri İçin Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği'nden minimum 16 maximum 97 puan alan öğrencilerin puan ortalaması 66,76 (±13,66) bulundu. Öğrencilerin sosyal ilişki düzeyi algısına göre Hemşirelik Öğrencileri İçin Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu belirlendi.

Sonuç: Çalışmada hemşirelik öğrencilerin terapötik iletişim ölçek puan ortalamasının orta düzeyde olduğu görüldü.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, terapötik iletişim

Determining Nursing Students' Therapeutic Communication Skills

Abstract

Objective: The purpose of this research is to determine therapeutic communication skills of nursing students.

Method(s): This descriptive study was conducted on June 7-18, 2021 with 143 students who were studying in nursing department of a university health school and volunteered to participate in the research. Written permission was obtained from university's ethics committee and the institution for the research. Study data was collected online through a questionnaire prepared on Google Forms. "Student Descriptive Information Form" and "The Therapeutic Communication Skills Scale for Nursing Students" prepared by the researchers were used to collect data.

Findings: It was determined that all of the students participating in study were 18 years and older, 87.4% were female, and 49.7% were 3rd grade students. It was seen that 79.7% of the students took communication or interpersonal relations courses and 50.3% of them stated that they were successful when their academic success perception status was examined. 44.1% of the students stated that they have good social relations. The mean score of the students who got a minimum of 16 points and a maximum of 97 points on the Therapeutic

Yazışma Adresi/Address for Correspondence:

Fiğen DİĞİN

Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Kırklareli/Türkiye

Telefon/Phone: 0288 214 5547 **E-mail:** fgndgn2013@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 06.06.2022 | **Kabul Tarihi/Accepted:** 07.11.2022

Atıf/Cited: Dığın F, İşcan Ataşen G, Demirok N. Hemşirelik Öğrencilerinin Terapötik İletişim Becerilerinin Belirlenmesi. Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi. 2022;5(3): 262-272.doi: 10.54803/sauhsd.1127037
©Copyright Published 2022 by Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi/Sakarya University Journal of Holistic Health

Communication Skills for Nursing Student Scale was found to be 66.76 (\pm 13.66). It was determined that there was a statistically significant difference between the mean scores of the scale according to the social relationship level of the students.

Conclusion: In study, it was seen that the average score of the therapeutic communication scale of the nursing students was moderate.

Keywords: Nursing, student, therapeutic communication

GİRİŞ

İletişim, mesajı veren ve mesajı alan arasında davranış değişikliği oluşturmak için bilgi, fikir, tutum, duygu ve becerilerin paylaşılması amacıyla kullanılan etkileşim sürecidir (1). Terapötik iletişim ise; bir amaç doğrultusunda planlı olarak yapılan, tedavi edici ya da tedaviye yardım eden birey merkezli iletişim olarak tanımlanmaktadır (2,3).

Terapötik iletişim becerileri sağlıklı/hasta bireyin duygularını, düşüncelerini ve niyetini ifade etmesini kolaylaştıran tekniklerdir (4). Terapötik iletişim hasta ile sağlık çalışanının ilk bulunduğu andan itibaren başlar. Terapötik iletişim teknikleri ve becerileri kullanımının hem hasta hem de sağlık profesyonelleri açısından fiziksel ve psikolojik olarak olumlu sonuçları vardır. Bu sonuçlar, hastaların mevcut sorunlarını doğru şekilde belirleyebilme, hasta memnuniyetinde artış, hastanın kendi tanı ve tedavi sürecine etkin katılabılme, hastanın tedaviye uyumda artış, kaygı ve endişe verici olaylarda azalma olarak sıralanabilir (2,5).

Terapötik iletişim kurulurken bazı tekniklerden yararlanılmaktadır. Bunlar; empati yapma, saygı, sıcak davranma, yan tutmama, içtenlik ve şimdi ve burada

olmadır. Bu teknikler kullanılırken amaç hastanın iletişim becerilerini geliştirmek, bireyin davranışlarını anlamak, hastanın kendi gücünü arttırmaktır (2).

Amerikan Hemşireler Birliği'nin de belirttiği gibi hemşireler, hasta savunucu rolüne hizmet eder. Bu nedenle, profesyonel rollerinde terapötik ve profesyonel bir hemşire-hasta ilişkisini korumalıdır. Bu durum, hemşirelerin hastalara sağlık hizmeti sunumunda önemli bir parçası olan klinik ortamda hastalarla etkileşim kurma tekniklerini benimsemelerini gerekli kılmaktadır (6,7). Geleceğin hemşireleri olan hemşirelik öğrencilerinin de kaliteli bir bakım sunabilmeleri için iletişim tekniklerini etkin bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. Yapılan bazı çalışmalar hemşirelik öğrencilerinin hastalarla terapötik iletişim kurmadaki zayıflıklarını göstermektedir (8-10). Hastalarla iletişimde başarılı hemşireler yetiştirmek için terapötik iletişim, hemşirelik eğitiminin odak noktalarından biri olmalıdır (5). Özellikle sağlık profesyonelleri için iletişim ihmal edilen bir durum olmakla birlikte, hemşirelik eğitimi müfredatına doğru tekniklerle eklenecek olan iletişim ve terapötik

iletişim dersleri yaşanabilecek problemlerden önce alınabilecek en değerli önlemdir (8,11,12). Verilecek bu dersler sadece hasta yararına olmamakla birlikte hemşirelik öğrencisine de katkı sağlamakta ve iletişim becerileri en iyi öğrencilik yıllarında kazanılmaktadır (8,11). Bu sebeplerden dolayı hemşirelik eğitimcilerine önemli görevler düşmektedir (4). Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri belirlenerek, gerekli durumlarda desteklemeye yönelik planlamalar yapılmalıdır. Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin belirlenmesidir.

Araştırma sorusu: Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri nasıldır?

YÖNTEM

Tanımlayıcı tipte planlanan araştırma, 7-18 Haziran 2021 tarih aralığında bir üniversitenin sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü öğrencilerinin katılımı ile yapıldı. Araştırmanın evrenini 538 hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Araştırmanın minimum örneklem büyüklüğü G*Power 3.1.9.4 programında tek grup ortalaması için 128 ($d=0.50$, $\alpha=0,05$, $1-\beta$ err prob=0,80) olarak hesaplandı. Araştırmanın örneklemini gönüllü katılım gösteren, 18 yaş ve üstü olan 143 öğrenci oluşturdu.

Verilerin Toplanması

Araştırmada “Öğrenci Tanıtıcı Bilgi Formu” ve “Hemşirelik Öğrencileri için Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması sırasında COVID-19 pandemisi nedeniyle online eğitim sürdürülmekteydi. Araştırmacılar tarafından öğrencilere bilgilendirme yapıldı. Öğrenciler çevrimiçi anket üzerinden çalışmaya katılmayı onayladıklarına dair onay seçeneğini işaretledikten sonra anket ve ölçeklere erişim sağladılar. Araştırmaya katılan öğrencilerin cevapları gizliliğe dikkat edilerek, sadece araştırmacılar adına tanımlı elektronik posta aracılığıyla microsoft forms üzerinden görüntülendi. Veri toplama formlarının doldurulması yaklaşık 10 dakika sürdü.

Öğrenci Tanıtıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür (4,12) desteği ile hazırlanan formda, cinsiyet, sınıf, aile tipi, iletişim/kişiler arası ilişkiler dersi alma durumu, akademik başarı algı durumu ve sosyal ilişki düzeyi olmak üzere 6 soru yer almıştır.

Hemşirelik Öğrencileri için Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği (HÖTİBÖ): Karaca, Açıkgoz ve Demirezen tarafından 2019 yılında hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır (4). Ölçek, 7’li likert tipinde ve toplam 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin; nonterapötik

iletişim becerileri (uyarmak, duyguları azımsamak, nasihat/öğüt vermek, belirsiz güvence klişe otoyanıt, konuyu değiştirmek, savunmak, yargılamak), terapötik iletişim becerileri I (yansıtma, özetleme, yeniden tekrarlama, imaları sözelleştirme, yoğunlaşma, gözlemleri iletme) ve terapötik iletişim becerileri II (aktif dinleme, varlığını sunma ve soru sorma) olmak üzere toplam üç alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekte nonterapötik iletişim becerileri alt boyutu ile iletişimi engelleyen ve tedavi edici olmayan yaklaşımların kullanım durumunu değerlendirirken, terapötik iletişim becerileri I ve II hemşire-hasta iletişimini kolaylaştıran tekniklerin kullanım durumunu, terapötik iletişim becerileri I hemşire-hasta iletişimini başlatma ve sürdürme için gerekli olan iletişim becerilerinin kullanım durumunu yansıtmaktadır. Ölçek alt boyutlarından alınan puanın artması, öğrencilerin o boyuttaki becerileri daha çok kullandığını göstermektedir. Ölçekte tersten hesaplanan soru bulunmamaktadır. Ölçekten en fazla 112, en az 16 toplam puan alınmaktadır (4). Karaca, Açıkgöz ve Demirezen tarafından ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,775, “Nonterapötik İletişim Becerileri” alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,826, “Terapötik İletişim Becerileri I” alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,791, “Terapötik İletişim Becerileri II” alt

boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,601 olarak belirlenmiştir (4). Bu araştırmada HÖTİBÖ'nin Cronbach Alfa değeri 0,844, “Nonterapötik İletişim Becerileri” alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,773, “Terapötik İletişim Becerileri I” alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,817, “Terapötik İletişim Becerileri II” alt boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,614 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 25.0 istatistik programında değerlendirilerek, çözümlemede tanımlayıcı istatistiklerden sayı, yüzde ve ortalamalardan yararlanıldı. Normal dağılım göstermeyen değişkenlerin iki grup karşılaştırmalarında Mann Whitney U testi, normal dağılım göstermeyen üç ve daha fazla grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis-H testi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmada Helsinki Bildirgesi ve İyi Klinik Uygulama Kılavuzları'nın gereklilikleri dikkate alındı. Araştırma için üniversitenin bilimsel araştırmalar etik kurulundan (2021/694556409-199-11119) ve üniversite yönetiminden yazılı izin alındı. Öğrencilere, online anket öncesi onamları alınarak verdikleri bilgilerin yalnız bilimsel amaçla kullanılacağı ve istedikleri zaman araştırmadan ayrılacakları konusunda bilgi verildi.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ait sonuçlar Tablo 1’de verilmektedir. Buna göre; katılımcıların %87,4’ünü kadın, %12,6’sını ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %81,1’i çekirdek ailede yaşamaktadır. Sınıf gruplarına bakıldığında öğrencilerin %49,7’si 3. sınıf olduğu belirlendi.

Öğrencilerin %50,3’ü akademik başarı durumunu başarılı olarak algıladığı ve %44,1’inin sosyal ilişki düzeyini iyi olarak belirttiği saptandı.

Tablo 2’de öğrencilerin HÖTİBÖ toplam ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarına yer verilmiştir. Öğrenciler ölçekten en düşük 16, en yüksek 97 puan almışlardır. HÖTİBÖ toplam puan ortalaması da 66,76 ($\pm 13,66$) olarak bulunmuştur. Tablo 2’ye göre öğrencilerin nonterapötik iletişim becerilerini daha çok kullandığı saptanmıştır.

Tablo 3’te öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre HÖTİBÖ puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet, sınıf, iletişim veya kişilerarası ilişkiler dersi alma ve akademik başarı algı durumları ile HÖTİBÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Öğrencilerin sosyal ilişki düzeylerine göre HÖTİBÖ toplam puan ortalaması, Terapötik İletişim

Becerileri I ve II alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0,05$).

Tablo 1: Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	125	87,4
Erkek	18	12,6
Aile tipi		
Çekirdek aile	116	81,1
Geniş aile	18	12,6
Parçalanmış aile	9	6,3
Sınıf		
1.sınıf	17	11,9
2.sınıf	12	8,4
3.sınıf	71	49,7
4.sınıf	43	30,1
Üniversite eğitimi süresince iletişim (kişiler arası ilişkiler) dersi alma durumu		
Evet	114	79,7
Hayır	29	20,3
Akademik başarı algısı		
Kendini yüksek düzeyde başarılı algılayanlar	72	50,3
Kendini orta düzeyde başarılı algılayanlar	71	49,7
Sosyal ilişki düzeyi algısı		
Çok iyi	25	17,5
İyi	63	44,1
Orta	50	35,0
Kötü	5	3,5

Tablo 2: HÖTİBÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları

HÖTİBÖ*	Min-Max	X (\pm SS)
Nonterapötik iletişim becerileri	7-42	29,35 ($\pm 7,69$)
Terapötik iletişim becerileri I	6-41	26,35 ($\pm 6,14$)
Terapötik iletişim becerileri II	3-21	15,46 ($\pm 3,41$)
Toplam	16-97	66,76 ($\pm 13,66$)

* HÖTİBÖ=Hemşirelik Öğrencileri için Terapötik İletişim Becerileri Ölçeği

TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin HÖTİBÖ toplam puan ortalamasının orta düzeyde olduğu ve nonterapötik iletişim becerilerini daha çok kullandığı saptanmıştır. Yapılan

benzer bir çalışmada hemşirelik becerilerini daha çok, nonterapötik iletişim öğrencilerinin terapötik iletişim

Tablo 3: Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine göre HÖTİBÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları

	HÖTİBÖ							
	Toplam		Non Terapötik İletişim Becerileri		Terapötik İletişim Becerileri-I		Terapötik İletişim Becerileri-II	
	Sıra toplamı	Sıra ortalama	Sıra toplamı	Sıra ortalama	Sıra toplamı	Sıra ortalama	Sıra toplamı	Sıra ortalama
Cinsiyet								
Kadın	8919,00	71,35	8829,50	70,64	9017,00	72,14	9005,50	72,04
Erkek	1377,00	76,50	1466,50	81,47	1279,00	71,06	1290,50	71,69
U; p	1044,000; 0,622		954,500; 0,299		1108,000; 0,917		1119,500; 0,973	
Sınıf								
1.sınıf	1160,00	68,24	1339,00	78,76	1012,50	59,56	882,00	51,88
2.sınıf	1000,00	83,33	953,00	79,42	940,00	77,58	1007,00	83,92
3.sınıf	4912,00	69,18	4956,50	69,81	4983,00	70,18	5161,00	72,69
4.sınıf	3224,50	74,98	3047,50	70,87	3370,00	78,37	3246,00	75,49
X²; p	1,591; 0,661		1,070; 0,784		2,919; 0,404		5,386; 0,146	
Kişiler arası ilişkiler dersi alma durumu								
Evet	8168,50	71,65	7984,00	70,04	8227,50	72,17	5836,50	74,88
Hayır	2127,50	73,36	2312,00	79,72	2068,50	71,33	1759,50	60,67
U; p	1613,500; 0,843		1429,000; 0,260		1633,500; 0,922		1324,500; 0,097	
Akademik başarı algısı								
Yüksek düzey	5380,00	74,42	5354,50	74,37	5372,50	74,62	5603,00	77,82
Orta düzey	4916,00	69,24	4941,50	69,60	4923,50	69,35	4693,00	66,10
U; p	2360,000; 0,428		2385,500; 0,491		2367,500; 0,446		2137,000; 0,089	
Sosyal ilişki düzeyi algısı								
Çok iyi	2229,50	89,18	1691,50	67,66	2495,00	99,80	2420,00	96,80
İyi	4591,00	72,87	4569,00	72,52	4527,50	71,86	4692,50	74,48
Orta	2475,50	63,19	4036,00	73,38	3274,50	59,53	3184,00	57,89
X²; p	6,823; 0,033*		0,346; 0,841		16,318; 0,001**		15,738; 0,001**	

U: Mann Whitney-U test değeri; X²:Kruskal Wallis test değeri; * p≤0,05; ** p≤0,01

becerilerini ise daha az kullandığı saptanmıştır (13). Elkin, Karadağlı ve Barut'un (2016) sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirdiği çalışmada, öğrencilerin iletişim becerileri orta düzeyde bulunmuştur (14). Benzer şekilde Söğüt, Cangöl ve Dinç'in (2018) çalışmada da hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri orta düzeyde olduğu saptanmıştır (15). Araştırma sonucundan farklı olarak Altundal Duru ve ark. (2022) yaptığı çalışmada hemşirelik öğrencilerinin

terapötik iletişim becerilerini daha fazla, nonterapötik iletişim becerilerini ise daha az kullandığı saptanmıştır (13). Abdolrahimi ve ark. (2017) çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin gelişiminde terapötik iletişim becerilerinin önemli olduğunu ve iletişim becerisinin klinik ortamda öğrenci başarısını arttırdığını vurgulamıştır (8). Literatürde hemşirelik eğitimi müfredatlarının gözden geçirilmesi ve geleneksel öğretim yöntemlerinin yerine öğrenen merkezli yenilikçi yöntemlerle

hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir (10,16). Çalışma bulgularındaki farklılıklarının hemşirelik lisans eğitiminin standart bir müfredatla yapılmıyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin gelişmesi için birey merkezli, yenilikçi ve rol play, vaka analizi, video gösterimi gibi interaktif eğitim yöntemleri kullanılarak standart bir müfredat ile desteklenmesi önemlidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %87,4'ünü kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Cinsiyete göre hemşirelik öğrencileri için terapötik iletişim becerileri ölçeği toplam ve alt boyutlar puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kadın öğrencilerin terapötik iletişim becerileri I ve II alt boyut puan ortalamalarının erkeklere göre daha yüksek, erkek öğrencilerin nonterapötik iletişim becerileri alt boyut puan ortalaması ise kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. Altundal Duru ve ark. (2022) çalışmasında da erkek öğrencilerin nonterapötik iletişim becerileri puan ortalamasının kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (13). Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirdiği çalışmalarda kadın öğrencilerin iletişim becerilerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu

bulunmuştur (17,18). Bu durumun kadınların erkeklere göre iletişim becerilerinin daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmada ikinci sınıf öğrencilerinin HÖTİBÖ toplam puan ortalamasının, nonterapötik iletişim becerileri ve terapötik iletişim becerileri II alt boyut puan ortalamalarının en yüksek olduğu belirlendi. Altundal Duru ve ark. (2022) çalışmasında, dördüncü sınıftaki öğrencilerin terapötik iletişim becerileri I ve II alt boyut puan ortalamalarının üçüncü sınıflara göre, üçüncü sınıfların ise ikinci sınıflara göre daha yüksek belirlenmiş ve sınıf düzeyi arttıkça terapötik iletişim becerileri I ve II alt boyut puan ortalamalarının arttığı vurgulanmıştır (13). Farklı olarak Akçam, Kanbay ve Işık'ın (2019) yaptığı çalışmada, birinci sınıf öğrencilerinin iletişim becerileri dördüncü sınıf öğrencilerinden yüksek bulunmuştur (19). Çalışmada ikinci sınıf öğrencilerinin en yüksek HÖTİBÖ toplam puan ortalamasına sahip olmasının, veri toplama sürecinde birinci sınıf öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerini öğrenme aşamasında ve hastane uygulamalarına pandemi nedeniyle çıkamamış olması, ikinci sınıf öğrencilerinin ise üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha yakın zamanda kişilerarası iletişim dersi almış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin kişilerarası iletişim dersi alma durumları ile ölçek toplam puan ortalaması ve alt boyutlar puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kişilerarası İletişim dersi alan öğrencilerin terapötik iletişim becerileri I ve II alt boyut puan ortalamalarının, Kişilerarası İletişim dersi almayan öğrencilerin ise nonterapötik iletişim becerileri alt boyut puan ortalamasının yüksek olduğu belirlendi. Altundal Duru ve ark. (2022) tarafından yapılan benzer bir çalışmada, iletişim dersi almayan öğrencilerin, nonterapötik iletişim becerileri puan ortalamaları iletişim dersi alanlara göre daha yüksek olarak belirlenmiştir (13). Kahyaoğlu Süt, Demir ve Özer (2015) çalışmasında, öğrencilerin iletişim dersi almasının olumlu davranışlar geliştirmesinde etkili olduğu belirtilmiştir (20). Literatür incelendiğinde iletişim ve terapötik iletişim becerilerinin lisans eğitimi sürecinde alınan derslerle geliştiği vurgulanmaktadır (13,19). Araştırma bulgusu hemşirelik müfredatında yer alan kişilerarası iletişim dersinin etkili olduğunu ve öğrencilerin nonterapötik iletişim becerilerini kullanımlarını azalttığını göstermektedir. Kişilerarası iletişim eğitiminin devamlılığının sağlanması için sadece birinci sınıfta değil tüm hemşirelik müfredatı boyunca uygun ders içerikleri ile terapötik iletişim becerilerinin desteklenmesi önemlidir.

Bu çalışmada öğrencilerin akademik başarı algı durumları ile terapötik iletişim becerileri ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Çalışmada akademik başarı algı durumuna göre kendini başarılı bulan öğrencilerin HÖTİBÖ toplam puan ortalamasının ve alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kavgaoglu ve Elkin (2019) çalışmasında, akademik başarısını yüksek olarak değerlendiren hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim dersi öğretim programını yüksek puanlarla değerlendirdikleri belirlenmiştir (12). Benzer bir çalışmada da öğrencilerin not ortalamasının arttıkça nonterapötik iletişim becerileri puan ortalamasının azaldığı belirtildi (13). Akademik başarısı yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin iletişimin önemini daha iyi kavradıkları ve hastalar açısından terapötik iletişimin yararlarını daha iyi bildikleri için bu sonucun ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin sosyal ilişki düzeylerine göre HÖTİBÖ toplam puan ortalaması, terapötik iletişim becerileri I ve II alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Sosyal ilişki düzeyini çok iyi olarak algılayan öğrencilerin terapötik iletişim becerilerinin yüksek olduğu saptandı. Bu çalışmayla benzer şekilde Altundal Duru ve ark. (2022) çalışmasında

da iletişim kurmakta zorlanmayan hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri I ve II puan ortalamaları iletişim kurmakta zorlanana göre daha yüksek olarak belirlenmiştir (13). Akgün ve Çetin'in (2018) çalışmasında, kişilerarası ilişkide güçlük yaşamayan öğrencilerin iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (21). Çalışma bulguları doğrultusunda hemşirelik eğitimi süresince öğrencilerin sosyal ilişki düzeyi algısı desteklenerek, terapötik iletişim becerilerinin geliştirilebileceği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada HÖTİBÖ toplam puan ortalamasının orta düzeyde olduğu görüldü. Öğrencilerden akademik başarı durumunu başarılı olarak algılayan ve sosyal ilişki düzeyini çok iyi olarak belirten öğrencilerin ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal ilişki düzeylerine göre terapötik iletişim becerileri I ve II puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu ve sosyal ilişki düzeyini çok iyi olarak algılayan öğrencilerin terapötik iletişim becerilerinin yüksek olduğu görüldü. Bu durumda öğrencilerin genelinde akademik başarı durumlarının artırılması için bireysel farklılıkları dikkate alarak birey merkezli bir öğretim

planlanmalı, terapötik iletişim ve iletişim ile ilgili derslere hemşirelik müfredatının her kademesinde yer verilmelidir. Geleceğin hemşireleri olan hemşirelik öğrencilerinin kaliteli bir bakım sunabilmeleri için terapötik iletişim beceri gelişiminin sağlanmasının çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma sadece araştırmanın yapıldığı kurumda öğrenim gören gönüllü öğrenciler ile sınırlıdır.

Teşekkür: Çalışmaya katılan öğrenci hemşirelere teşekkür ederiz.

Çıkar İlişkisi: Yazarlar çıkar ilişkisi beyan etmemektedir.

KAYNAKLAR

1. Bingöl G, Demir A. Amasya Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. Göztepe Tıp Dergisi. 2011;26(4):152-159. doi:10.5222/J.GOZTEPETRH.2011.152
2. Seki Öz H. Terapötik iletişim. İçinde: Erdem R, Bostan S, Yılmaz A. Editörler. Sağlık İletişimi-Makro Perspektifler. 1. Baskı. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık; 2020. s.171-187.
3. Güz H, Demir Yaleze H. Sağlık iletişimi bağlamında hemşire-hasta yakını ilişkisinde terapötik iletişim kullanımı ve duygusal zeka üzerine bir analiz. Kurgu, IV. Sağlık İletişimi

- Sempozyumu Özel Sayısı.
2019;27(3):27-52
4. Karaca A, Açıkgöz F, Demirezen D. Hemşirelik öğrencileri için terapötik iletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2019;10(2):72-79. doi:10.22312/sdusbed.475035
 5. Ghiyasvandian S, Abdolrahimi M, Zakerimoghadam M, Ebadi A. Therapeutic communication of Iranian nursing students: A qualitative study. *Pertanika J Soc Sci & Hum.* 2018;26(3):1757-1774.
 6. American Nurses Association. *Correctional Nursing: Scope and Standards of Practice.* 2nd edition. Silver Spring: MD: American Nurses Association; 2013.
 7. Amoah VMK, Anokye R, Boakye DS, Acheampong E, Budu-Ainooson A, Okyere E, et al. A qualitative assessment of perceived barriers to effective therapeutic communication among nurses and patients. *BMC Nurs.* 2019;18(1):1-8. doi:10.1186/s12912-019-0328-0
 8. Abdolrahimi M, Ghiyasvandian S, Zakerimoghadam M, Ebadi A. Antecedents and consequences of therapeutic communication in Iranian nursing students: A qualitative research. *Nurs Res Pract.* 2017;1-7. doi:10.1155/2017/4823723
 9. Heidari H, Mardani Hamooleh M. Improving communication skills in clinical education of nursing students. *JCCNC.* 2015;1(2):77-82.
 10. Javaher AA, Khaghanizade M, Ebadi A. Study of communication skills in nursing students and its association with demographic characteristics. *Iranian Journal of Medical Education.* 2014;14(1):23-31.
 11. Nayak R, Roy D, Rout J, Swain M. Assessment of the language and therapeutic-communication issues among student nurses. *EJMCM.* 2020;7(11):1265-1271.
 12. Kavgaoglu D, Elkin N. Hemşirelik bölümü kişilerarası ilişkiler ve terapötik iletişim dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *IGUSABDER.* 2019;7:670-696.
 13. Altundal Duru H, Denizhan NC, Güneşli G, Yağtu L, Yılmaz M. Hemşirelik öğrencilerinin terapötik iletişim becerileri nasıldır? *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi.* 2022;5(1), 67-74. doi:10.38108/ouhcd.973733
 14. Elkin N, Karadağlı F, Barut Y. Sağlık bilimleri yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri düzeyleri ve ilişkili değişkenlerin belirlenmesi. *Mersin*

- Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016;9(2):70-80.
15. Söğüt S, Cangöl E, Dinç A. Hemşirelik öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin belirlenmesi. RSSS. 2018;6(2):272-280.
16. Bhana VM. Interpersonal skills development in generation Y student nurses: A literature review. Nurse Educ Today. 2015;34(12):1430-1434. doi:10.1016/j.nedt.2014.05.002
17. Kıssal A, Kaya M, Koç M. Hemşirelik ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016;3:134-141.
18. Kuzu A, Eker F. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve iletişim becerilerinin diğer üniversite öğrencileri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2010;3:14-29.
19. Akçam A, Kanbay Y, Işık E. Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi. 2019;5(2):74-92. doi:10.22466/acusbd.599137
20. Kahyaoğlu Süt H, Demir NG, Özer B. Klinik uygulamaya çıkan öğrenci hemşirelerin iletişim becerileri ve etkileyen faktörler. HSP 2015;2(2):167-177. doi:10.17681/hsp.46816
21. Akgün R, Çetin H. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin ve empati düzeylerinin belirlenmesi. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2018;7(3):103-117.